

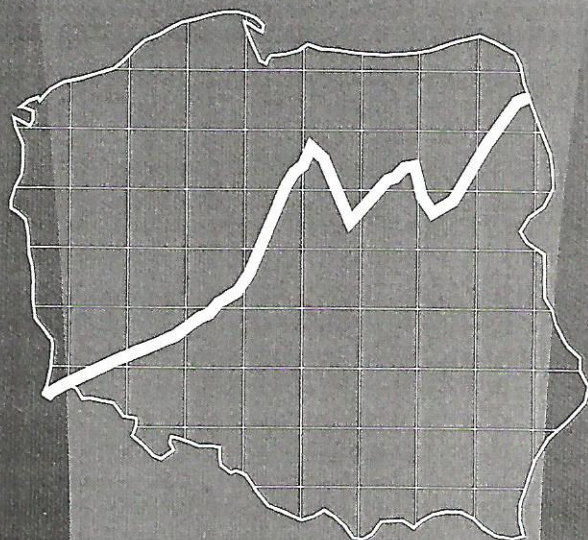

Uniwersytet Rzeszowski
Katedra Teorii Ekonomii
i Stosunków Międzynarodowych

ISSN 1898-5084

NIERÓWNOŚCI SPOŁECZNE A WZROST GOSPODARCZY

ZESZYT 32

Rzeszów 2013

nym świecie. Opisano wpływ technik informacyjnych na gospodarkę i procesy zarządzania. Istotne jest znaczenie twórczej destrukcji, jako mechanizmu formującego zarówno samą technikę, jak i pozostające rynki, na których ICT jest używane. Krótko scharakteryzowano historię rozwoju technik informacyjnych. Opisana została nieprzekładność rozwoju i związane z tym przemiany rynkowe. Podkreślono szczególnie dynamiczny rozwój technik w krajach rozwiniętych, dostęp do infrastruktury informacyjnej osób i regionów dotychczas nieposiadających. Omówiono rolę ICT w kreacji nowych produktów, usług i rynków. Zdefiniowana została także rola technik informacyjnych jako źródła niepewności i zmian w strukturach rynkowych. Tak więc uwzględnione zostają zarówno pozytywne, jak i negatywne skutki rozwoju i rozpowszechnienia technik informacyjnych.

Information and information technology as a reason for the change

Summary

The article discusses the importance of information and information technology as a significant cause of transformation of the modern world. It describes the impact of information technologies on the economy and society. The growing dependence of contemporary human from infrastructure systems and the inter-relationships of infrastructure systems development and socio-economic development are discussed. The impact of information technology and its special role in the modern world are defined. The importance of information technology on the economy and governance processes are described. The importance of creative destruction, as a mechanism for forming both the information technology market itself as well as other markets in which ICT is used, is underlined. The history of the development of information technologies is briefly sketched. The unpredictability of ICT development and the associated market transformation are described. Rapid development of mobile technologies is particularly underlined. It is a factor allowing access to the information infrastructure to people and regions hitherto excluded. Finally the role of ICT in creating new products, services and markets is discussed. The role of information technology as a source of uncertainty and changes in market structures is defined. So, both positive and negative effects of development and dissemination of information technologies are taken into account.

dr Magdalena Gorzelany-Dziadkowiec

Katedra Strategii Zarządzania i Rozwoju Organizacji
Wydział Ekonomii i Stosunków Międzynarodowych
Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

Edukacja jako czynnik rozwoju społeczeństwa informacyjnego (studium przypadku gminy)

WPROWADZENIE

Nowe techniki informacyjne integrują świat w globalne sieci¹. Mający miejsce w ostatnich latach ogromny rozwój technik informacyjnych oraz zmienność otoczenia wymuszają na organizacjach, aby tworzyły systemy informacyjno-komunikacyjne. Celem tych systemów jest zapewnienie szybkiego przepływu informacji. Skuteczne systemy budowane są w oparciu o wykorzystanie nowoczesnych technologii i usprawniają cały proces zarządzania organizacjami.

Infrastruktura ICT taka jak proste sieci komputerowe i dostęp do Internetu staje się artykułem codziennego użytku dla większości organizacji. Z wyżej wymienionych względów celem artykułu jest wskazanie znaczenia edukacji dotyczącej wykorzystania systemów ICT w dzisiejszej gospodarce, jak również wskazanie, w których obszarach należy podejmować działania na rzecz edukacji. W pracy zostanie również podjęta próba odpowiedzi na pytanie, czy w analizowanej gminie są realizowane cele kierunkowe strategii informatyzacji takie jak: kształcenie na potrzeby społeczeństwa informacyjnego, rozwój kadr na potrzeby edukacji informatycznej, rozwój usług informacyjnych dla szkół i budowa internetowej infrastruktury edukacyjnych oraz telenauka.

Badania przeprowadzono w gminie Zabierzów. Badania miały dać odpowiedź na pytanie czy w badanej gminie jest świadomość występowania IT, czy są tworzone systemy ICT, jak również, czy realizowany jest cel kierunkowy strategii państwa dotyczący informatyzacji i tworzenia społeczeństwa informacyjnego. Do badań wykorzystano kwestionariusz oraz wywiad.

SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE ORAZ WYKORZYSTANIE TECHNOLOGII ICT W GOSPODARCE

W ciągu ostatnich lat można obserwować ogromny rozwój technik informacyjno-komunikacyjnych. Zmienność otoczenia wymusza na organizacjach, żeby

tworzyły i wdrażały systemy komunikacyjne. Według A. i H. Tofflerów pojawia się obecnie trzecia fala cywilizacji nazywana konfliktem przesień. Fala ta wywołana jest cofaniem się fali poprzedniej i zastępowaniem jej przez nową. Autory pierwsze dwie fale nazwali falą rolniczą i industrialną. Dynamicznie rozwijający się sektor trzeciej fali oparty jest na wykorzystywaniu wiedzy. Wiedza staje się podstawowym i niezbędnym zasobem dla rozwoju organizacji. Pojawiający się obecnie postęp cywilizacyjny oferuje światu informacje i innowacje, kulturę wyrafinowaną i masową, zaawansowane technologie, oprogramowanie komputerów, edukację, umiejętności, opiekę medyczną i wiele innych usług. Pojawiająca się trzecia fala prowadzi do zastępowania społeczeństwa masowego społeczeństwem indywidualistycznym, a więc społeczeństwem, które ma dalece różnicowane gusty i potrzeby we wszystkich dziedzinach życia, które nowocześniejsze techniki i technologie są w stanie zaspokoić².

Przekonanie co do ogromnego znaczenia inwestycji w innowacyjność oraz gospodarkę opartą na wiedzy znalazło odzwierciedlenie w strategii Lizbońskiej, która to ukierunkowana jest na zwiększanie konkurencyjności i innowacyjności państw członkowskich. Traktuje ona techniki informacyjne i telekomunikacyjne jako motor napędzający wzrost gospodarczy. I tak tworzenie europejskiego społeczeństwa informacyjnego ma przyczyniać się do wzrostu gospodarczego i powstanie nowych miejsc pracy w sposób zgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz z priorytetem, który głosi podnoszenie poziomu usług publicznych i jakości życia. Wejście Polski do UE wymusiło konieczność dostosowania priorytetów państwa i prawodawstwa w dziedzinie społeczeństwa informacyjnego.

Z wyżej wymienionych względów polityka rządu RP została ujęta w dwóch kluczowych dokumentach: Strategii Rozwoju Kraju oraz Narodowych Strategicznych Ramach Odniesienia. W dokumentach tych działania państwa zostały ukierunkowane na strategiczne działania państwa między innymi w zakresie informatyzacji państwa i rozwoju społeczeństwa informacyjnego. Warto w tym miejscu nadmienić, że informatyzacja jest niezbędna wobec rosnących zadań administracji rządowej, samorządowej, jak również dla międzynarodowych zobowiązań wobec ruchu transgranicznego oraz dla zwalczania przestępczości zorganizowanej. Niemniej jednak najważniejsze jest to, że informatyzacja jest warunkiem koniecznym dla rozwoju społecznego, technologicznego oraz gospodarczego kraju³.

Te wszystkie działania spowodowały, że staliśmy się świadkami powstawania społeczeństwa informacyjnego. Społeczeństwo informacyjne to ogół ludzi mających powszechne i łatwe możliwości komunikowania się oraz dostęp do

potrzebnych im informacji poprawiających warunki życia, wykonywanie pracy wypełnianie powinności obywatelskich. Zmieniające się otoczenie wymusiło ukształtowanie się społeczeństwa usług i informacji, w którym źródłem bogactwa stają się kontakty z innymi ludźmi oraz posługiwanie się informacjami. Dzięki telefonii komórkowej możemy kontaktować się z innymi kiedy chcemy skąd chcemy, niezależnie od tego gdzie druga osoba się znajduje. W ten oto sposób powstanie społeczeństwa informacyjnego podzieliło świat. Pojawienie się IT nie jest jednoznaczne z jej stosowaniem. Aby z niej korzystać trzeba zbudować odpowiednią infrastrukturę, a o przynależności do nowego społeczeństwa będzie decydował nie tylko dostęp do dóbr, ale również umiejętność posługiwania się informacją⁴.

W perspektywie rozwoju społeczeństwa informacyjnego do 2020 roku ma powstać: e-government (elektroniczna administracja), która ma być przyjazna obywatelowi, dostępna w każdym miejscu i o każdym czasie za pośrednictwem Internetu; e-health (IT w ochronie zdrowia); e-learning (nauczanie z wykorzystaniem ICT); e-sport i e-tourism (IT w transporcie i turystyce)⁵.

Rewolucja informacyjna, którą można zaobserwować, z jednej strony powoduje obniżanie barier dostępu do informacji elektronicznej, a z drugiej strony pojawia się podaż na atrakcyjne usługi, która to zwiększa motywację do korzystania z Internetu. Z tych właśnie względów bardzo istotne staje się edukowanie społeczeństwa w kierunku wykorzystania nowoczesnych technologii ICT. Dlatego państwo podjęło działania w kierunku realizacji długofalowych interesów społecznych takich jak⁶:

- przygotowanie społeczeństwa do uczestnictwa w europejskiej przestrzeni informacyjnej (sprawne posługiwanie się Internetem, umiejętne poszukiwanie informacji),
- podnoszenie komfortu życia codziennego obywateli (korzystanie z informatorów, usług internetowych itd.),
- podnoszenie poziomu kulturowego – szerokie korzystanie z dorobku kultury polskiej i światowej (muzyka, film, sztuka, transmisje imprez),
- przygotowanie obywateli do korzystania ze zdalnych usług administracji publicznej i innych organów państwa (sądy, rejestry, platformy dostępne) dla usprawnienia ich funkcjonowania,
- promowanie stalego podnoszenia kwalifikacji i wiedzy ogólnej,
- rozwój przedsiębiorczości i innowacyjności (ułatwianie doskonalenia wiedzy technologicznej, biznesowej, ułatwianie samozatrudnienia, świadczenie pracy zdalnej),

² W. Wrotek, *Technologia informacyjna*, Helion, Gliwice 2006, s. 19–20.

³ *Strategia kierunkowa rozwoju informatyzacji Polski do roku 2013 oraz perspektywiczna prognoza transformacji społeczeństwa informacyjnego do roku 2020*, Warszawa 2005, s. 46–52.

⁶ *Strategia rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce na lata 2007–2013*, Warszawa 2007, s. 7.

² J. Muszyński, *Społeczeństwo informacyjne*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2006, s. 17.

³ *Strategia rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce na lata 2007–2013*, Warszawa 2007, s. 1–2.

■ podnoszenie świadomości obywatelskiej i stymulowanie samoorganizacji społeczeństwa (np.: korzystanie z platform informacyjnych instytucji państwa oraz UE, publicznych forów dyskusyjnych, publikacji aktów prawnych, udział w wirtualnych organizacjach zawodowych, grupach dyskusyjnych).

Realizacja wyżej wymienionych działań powinna znaleźć odzwierciedlenie w większym zaangażowaniu osób przedsiębiorczych do stosowania nowoczesnych technologii, a działania państwa powinny polegać na kształtowaniu motywacji do wykorzystywania ICT, jak również poprzez edukację państwo powinno usuwać bariery techniczne, ekonomiczne i prawne w ich wdrażaniu. Edukacją powinni być objęci wszyscy Polacy.

EDUKACJA NA RZECZ

WYKORZYSTYWANIA SYSTEMÓW ICT

Nadrzędnym celem informatyzacji państwa jest przyspieszenie rozwoju cywilizacyjnego i gospodarczego poprzez tworzenie społeczeństwa informacyjnego. Tworzenie społeczeństwa informacyjnego ma na celu rozwój regionalnej i lokalnej infrastruktury i ma zapewnić mieszkańcom i podmiotom gospodarczym dostępność do informacji oraz e-usług głównie poprzez Internet. Bardzo duże znaczenie ma stymulowanie i zachęcanie do wykorzystywania nowoczesnych technologii wśród małych i średnich przedsiębiorstw. Pozyskanie tych przedsiębiorstw do wdrażania i realizacji gospodarki elektronicznej jest kluczowe dla jej powodzenia.

Wraz z rozwojem Internetu i tworzeniem społeczeństwa informacyjnego bardzo istotne znaczenie ma powszechna edukacja informatyczna, która ma na celu wprowadzenie skutecznego kształcenia informatycznego, inwestowanie w sprzęt i kształcenie nauczycieli. Powszechna edukacja informatyczna obejmować ma szkolnictwo wszystkich szczebli oraz dokształcanie osób starszych. Odnosząc powszechną edukację informatyczną do całego społeczeństwa, to winna ona prowadzić do⁷:

- uzyskania podstawowych umiejętności informatycznych (usuwanie barier psychologicznych wykorzystania narzędzi internetowych),
- kształtowania potrzeb i nawyków korzystania z wartościowej informacji internetowej oraz usług elektronicznych administracji publicznej,
- wdrażania zasad legalnego korzystania ze światowych zasobów informacyjnych Internetu,
- uświadomienia zagrożeń internetowych.

Ważne jest, aby dla zrealizowania wyżej wymienionych celów organizować szkolenia dla różnych grup społecznych zwracając uwagę na zagadnienia telein-

formatyczne. Bardzo istotnym elementem jest zwracanie uwagi na potrzebę kształtowania umiejętności informatycznych wśród grup zagrożonych wykluczeniem społecznym np. z powodu długotrwałego bezrobocia. Dla takich osób powinny być organizowane szkolenia, które w bardzo szerokim stopniu uwzględniłyby będą zagadnienia stosowania ICT. Nie bez znaczenia w procesie powszechnej edukacji informatycznej jest utrzymywanie wysoko kwalifikowanej kadry informatycznej poprzez określenie standardów kształcenia w szkołach wyższych na kierunkach związanych z ICT, a także przygotowanie kadry pedagogicznej szkolnictwa dla potrzeb informatyzacji.

Z wyżej wymienionych względów edukacja na rzecz społeczeństwa informacyjnego stała się jednym z obszarów strategii informatyzacji, w której uwaga zwrócona została na potrzebę upowszechnienia umiejętności informatycznych oraz wzrost wykorzystania ICT w edukacji. Dla obszaru edukacji na rzecz społeczeństwa informacyjnego zostały sformułowane cele kierunkowe⁸.

Realizację celów kierunkowych dla obszaru edukacji na rzecz społeczeństwa informacyjnego mają zapewnić działania, które zostały uszczegółowione w Programach Operacyjnych Innowacyjna Gospodarka oraz Kapitał Ludzki. Programy te mają na celu dostosowanie umiejętności pracowników i przedsiębiorstw do zmian zachodzących w gospodarce, mają podnosić kwalifikacje pracowników, jak również mają przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu. Dużą słabością polskiego systemu kształcenia jest niski udział w formalnym kształceniu ustawicznym osób dorosłych. Tylko 5,2% osób w wieku 25–64 lata bierze udział w edukacji i szkoleniach, co lokuje Polskę wśród krajów UE o najniższym poziomie uczestnictwa w kształceniu ustawicznym. Szczególna uwaga na te problemy została skierowana w priorytecie IX PO „Kapitał Ludzki”. W ramach tego priorytetu podjęte są działania ukierunkowane na upowszechnienie kształcenia ustawicznego poprzez zwiększanie dostępności kształcenia osób dorosłych w formach szkolnych.

Podsumowując tę część rozważań należy stwierdzić, że upowszechnienie informacji jako dobra publicznego wymaga uporządkowania i wprowadzenia wiedzy dotyczącej nowoczesnych technologii do nauczania szkolnego, ustalania jej właściwego poziomu oraz upowszechniania jej zastosowań w życiu codziennym. Aby strategia rozwoju społeczeństwa informacyjnego była realizowana należy stworzyć mechanizm współdziałania i konsultacji społecznych, który musi zostać utrwalony we współpracy i wymianie doświadczeń z samorządami, organizacjami, ośrodkami eksperckimi oraz stowarzyszeniami zawodowymi i społecznymi⁹.

Dlatego bardzo istotne znaczenie ma realizacja strategii na poziomie regionalnym. W regionach powinny być tworzone strategie, w których cele zostaną

⁸ Zob. *ibidem*, s. 64–67.

⁹ R. Kamiński, T. Kulisiewicz, *Strategia rozwoju społeczeństwa informacyjnego. Nowa odłoga*, „Elektroniczna Administracja”, 2008, nr 6.

⁷ *ibidem*, s. 58.

dosłotowane do zmieniających się warunkowań społecznych, politycznych i ekonomicznych.

EDUKACJA NA RZECZ SPOŁECZEŃSTWA INFORMACYJNEGO – ANALIZA EMPIRYCZNA

Dla zrealizowania celu niniejszego opracowania badania zostały przeprowadzone w gminie wiejskiej Zabierzów, położonej w województwie małopolskim, w środkowej części powiatu krakowskiego. Od południowego wschodu gmina graniczy z Krakowem, od południa z gminą Liszki, od zachodu z gminą Krzeszowice, od północy z gminą Jerzmanowice, a od północnego wschodu z Wielką Wiśią. Władze gmin stoją przed koniecznością rozwiązywania wielu, niejednokrotnie bardzo złożonych problemów, które mają wpływ na życie mieszkańców i przedsiębiorców. Z tych względów niezbędne staje się wdrożenie nowego systemu zarządzania gminą, wykorzystując do integrowania zarządzania nowoczesne systemy ICT.

Badania miały dać odpowiedź na pytanie, czy w analizowanej gminie jest realizowany cel kierunkowy strategii informatyzacji dotyczący edukacji na rzecz społeczeństwa informacyjnego. Zbadano, czy w gminie występuje kształcenie na potrzeby społeczeństwa informacyjnego, czy następuje rozwój kadr na potrzeby edukacji informacyjnej, czy następuje rozwój usług informacyjnych dla szkół, czy budowany jest internetowy rynek zasobów edukacyjnych? Wyniki badań zobrazowane zostały w tabeli 1 (1 oznacza, że w danym obszarze nie podejmuje się wcale działań, 2 – nie podejmuje się, 3 – w bardzo małym stopniu podejmuje się, 4 – są podejmowane, 5 – podejmuje się w bardzo dużym stopniu).

We wszystkich analizowanych obszarach w badanej gminie widoczne jest w dużym lub bardzo dużym stopniu podejmowanie działań edukacyjnych na rzecz społeczeństwa informacyjnego. Działania, które są podejmowane w gminie zapisane są w Programie Strategicznym I-1 Strategii Rozwoju Gminy Zabierzów na lata 2007–2013¹⁰.

W gminie uwaga jest skupiana na modernizacji bazy materialnej szkół, podnoszeniu poziomu kształcenia dzieci i młodzieży, tworzeniu systemów wspomagania edukacji. Działania w wyżej wymienionych obszarach znajdują odzwierciedlenie w bardzo wysoko ocenionym wytworzywaniu szans edukacyjnych – w tym obszarze duże znaczenie ma korzystanie przez gminę z nowoczesnej sieci teletransmisyjnej Cybernet wmw. Jest to największa platforma telekomunikacyjna świadcząca usługi dostępu do Internetu w oparciu o własną sieć tele-

transmisyjną¹¹. Również działania te mają wpływ na motywację do korzystania z Internetu, na podnoszenie kwalifikacji nauczycieli, na kursy dotyczące dydaktyki wspomagane komputerowo, programy kształcenia, które są dostosowane do potrzeb edukacji w dobie tworzenia społeczeństwa informacyjnego¹².

Analizując dane zawarte w tabeli 1 stwierdzić można, że w bardzo dużym stopniu podnoszone są kwalifikacje przez nauczycieli. Nie bez znaczenia dla tego obszaru jest realizacja Programu Operacyjnego „Kapitał Ludzki”. Jednym z sześciu celów strategicznych tego programu, jest upowszechnianie edukacji społeczeństwa na każdym etapie kształcenia przy równoczesnym zwiększaniu jakości usług edukacyjnych i ich silniejszym powiązaniu z potrzebami gospodarki opartej na wiedzy¹³. Realizacja Programu Operacyjnego, o którym mowa, przyczynia się również do wysokiej oceny motywacji do korzystania z Internetu w analizowanej gminie.

Kolejny obszar zasługujący na uwagę w przeprowadzonych badaniach to przeciwdziałanie negatywnym skutkom wykorzystania Internetu. Analizując dane zawarte w tabeli 1 stwierdzić można, że w gminie Zabierzów w bardzo dużym stopniu są uświadamiane zagrożenia Internetu. Wdrażane są zasady racjonalnego korzystania z Internetu, jak również wymuszone są inne formy aktywności. W Zabierzowie zarówno dzieci, młodzież, jak i dorośli mają szeroki wachlarz oferty sportowo-rekreacyjnej oraz kulturalnej, dzięki czemu mogą korzystać z różnych form aktywności. Na uwagę zasługuje działalność sportowo-rekreacyjna, na którą składa się:

- wyposażenie szkół w gminie w hale sportowe, sale gimnastyczne,
- pobudzanie dorosłych, młodzieży i dzieci do licznego uczestnictwa w imprezach sportowych przez kadrę zarządzającą obiektami sportowymi,
- prowadzenie sekcji sportowych, np.: łucznicтво, tenis, koszykówka, siatkówka, piłka nożna, w których uczestnicy zdobywają nagrody i wyróżnienia (przykładem takich działań są: Halowe Mistrzostwa Polski, III Mistrzostwa Małopolski Dziennikarzy w Adventure Racing, II Międzynarodowe Zawody Wolf-dog Adventure Racing, Turniej Tenisa Stołowego w Hruslinie, Weekend z Akademią 2011 Cup, Turniej łuczniczek Grota, I Mistrzostwa Polski Młodzików w łucznictwie klasycznym, V Bieg po Dolinie Będkowskiej i IV Bieg na orientację, Igrzyska Młodzieży Szkolnej oraz Gimnazjady).

Kolejny obszar, który został poddany badaniom to wykorzystanie technik informatycznych w życiu szkoły. Analizując dane zawarte w tabeli 1 stwierdzić można, że techniki informatyczne są w małym stopniu wykorzystywane w kontakcie z rodzicami, jak również szkoły nie posiadają Internetu szkolnego. Jak wskazały badania, czynnik ten dlatego został nisko oceniony, ponieważ główną barierą, jaką się napotyka, jest niechęć rodziców do korzystania z Internetu.

¹¹ www.cybernetwmmw.pl-29.09.2012.

¹² www.gzeas.zabierzow.org.pl-29.09.2012.

¹³ www.funduszeszestrakturalne.gov.pl-27.09.2012.

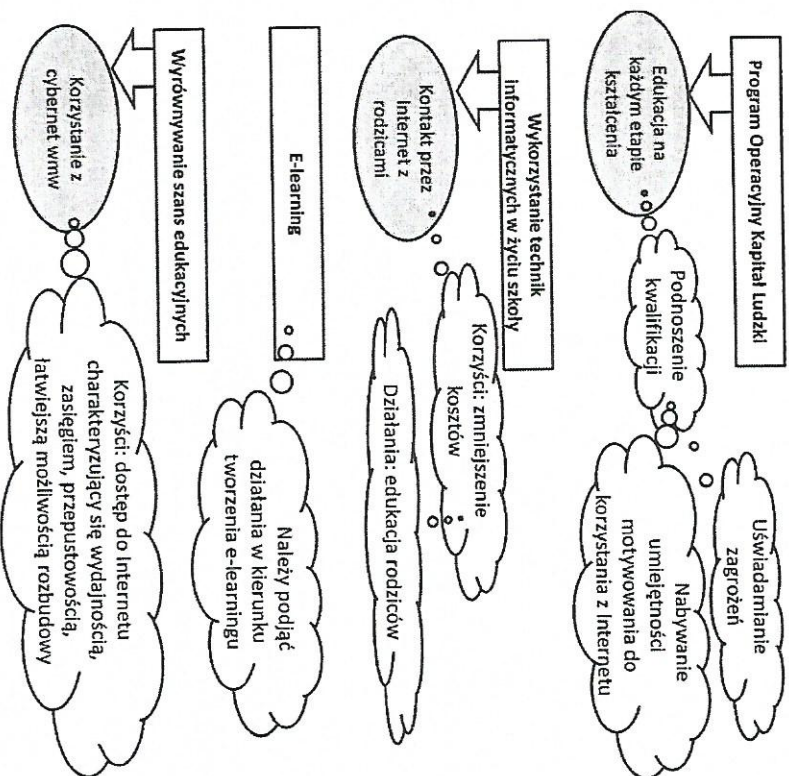
Tabela 1. Edukacja na rzecz społeczeństwa informacyjnego w gminie Zabierzów – wyniki badań

Działania na rzecz edukacji	Ocena stopnia działań				
	1	2	3	4	5
Wyównywanie szans edukacyjnych:					
Czy w gminie zapewniony jest odpowiedniej jakości sprzęt internetowy wraz z oprogramowaniem					X
Czy wszystkie szkoły mają dostęp do szerokopasmowego Internetu					X
Czy odnawiane są stare stanowiska dostępowe i modernizowana jest infrastruktura telekomunikacyjna					X
Motywacja do korzystania z Internetu					
Czy realizowane są następujące programy:					
kształcenie nawyków i umiejętności poszukiwania informacji w Internecie					X
uświadamianie potrzeby weryfikacji treści zamieszczanych w Internecie					X
uświadamianie celowości korzystania z książek i poradników					X
Uświadamianie etycznego i prawnego obowiązku szanowania i wykorzystywania tego co w Internecie					X
uruchamianie szkolnych portali dyskusyjnych					X
organizacja kursów międzyшкоlnych dt. internetowej aktywności młodzieży					X
korzystanie z portali wielojęzycznych w nauce języków obcych					X
uświadamianie zagrożeń w Internecie i zaznajamianie z zasadami ochrony przed nimi					X
nauki szybkiego pisania na klawiaturze					X
czy uczniom, którzy nie mają Internetu w domu zapewnia się nadzorowany dostęp w szkole					X
Podnoszenie kwalifikacji nauczycieli:					
Czy są organizowane kursy dotyczące dydaktyki wspomaganaj komputerowo					X
Czy są dostosowywane programy kształcenia nauczycieli do potrzeb edukacji w dobie tworenia społ. informacyjnego					X
Czy są publikowane materiały dydaktyczne przy realizacji nauczania wspomagane Internetem					X
Wykorzystanie technik informatycznych w życiu szkoły					
Czy szkoły mają swoje strony internetowe					X
Czy szkoły mają kontakt z rodzicami przez Internet					X
Czy szkoły mają Internet szkolny					X
Przeciwdziałanie negatywnym skutkom Internetu					
Czy są uświadamiane zagrożenia Internetu					X
Czy są wdrażane zasady racjonalnego korzystania z Internetu					X
Czy wymuszane są inne formy aktywności (zajęcia pozalekcyjne, sport)					X
Czy instalowane są filtry informacji internetowej w pracowniach szkolnych					X
Czy promowana jest instalacja takich filtrów w mieszkaniach i internatach					X
Czy karane jest poszukiwanie nielegalnych treści					X
Czy uruchamiane są programy e-learningowe na wszystkich szczeblach edukacji					X

opracowanie własne.

Rodzice podczas wywiadów twierdzili, że wolą sprawy szkolne załatwiać bezpośrednio z nauczycielem albo idąc do szkoły, albo w rozmowie telefonicznej. Również w małym stopniu instalowane są filtry informacji internetowej w szkołach, mieszkaniach i internatach, jak również nie jest karane poszukiwanie nielegalnych treści z Internetu. Działania w zakresie e-learningu natomiast nie są w gminie podejmowane.

Na podstawie przeprowadzonych badań sformułowane zostały wnioski oraz rekomendacje dla analizowanej gminy, które zostały zobrazowane na rys. 1.

Rys. 1. Edukacja na rzecz społeczeństwa informacyjnego w gminie Zabierzów

Źródło: opracowanie własne.

Analizując rys. 1 stwierdzić można, że realizacja Programu Operacyjnego „Kapitał Ludzki” w gminie Zabierzów daje jej wiele korzyści w obszarze edukacji na każdym etapie kształcenia. Obszar podnoszenia kwalifikacji nauczycieli, motywacji do korzystania z Internetu oraz uświadamianie zagrożeń jest w bardzo dużym stopniu rozwinięte w analizowanej gminie. Ciekawostką może

być, że w analizowanej gminie zostało zorganizowane szkolenie pt. „Z komputerem za pan brat”, które było skierowane do osób powyżej 45. roku życia i kończyło się otrzymaniem certyfikatu ECDL¹⁴.

Działania, jakie należy podjąć w gminie Zabierzów, to motywacja rodziców do wykorzystania Internetu w kontakcie ze szkołą. Chodzi tutaj zarówno o kontakt z rodzicami przez rodziców ze strony internetowej strony, jak również o kontakt ze szkołą w razie pytań, czy problemów przez e-mail. Daje to rodzicom podwójne korzyści. Pierwsza to oszczędność czasu, bo nie trzeba wychodzić z domu, aby załatwić sprawę. Po drugie kontakt e-mailem nie kosztuje, a np. rozmowa telefoniczna tak. Ponadto nauczyciel nie zawsze ma możliwość odebrania telefonu, a na e-mail odpisze w wolnej chwili.

Kolejny obszar, w którym powinien zostać podjęte działania to e-learning, czyli nauczanie z wykorzystaniem sieci komputerowych i Internetu. Szczególnie przydatny e-learning może być dla dzieci i młodzieży mających indywidualny tok nauczania. E-learning jest również doskonałym uzupełnieniem tradycyjnego procesu nauczania (np. można się nim wspomagać przy prowadzeniu kółek lub zajęć dodatkowych).

Podsumowując tę część rozważań stwierdzić należy, że w gminie Zabierzów jest prowadzona w bardzo dużym stopniu edukacja na rzecz społeczeństwa informacyjnego. We wszystkich wskazanych obszarach dotyczących edukacji w gminie są podejmowane działania. Edukacja na rzecz społeczeństwa informacyjnego jest elementem, który wskazuje, że w gminie jest realizowana strategia informatyzacji, co pozwala gminie prężnie się rozwijać.

PODSUMOWANIE

Uproszczenie informacji jako dobra gospodarczego wymaga uporządkowania i edukacji w tym zakresie. Elektroniczne media i tworzenie społeczeństwa informacyjnego stale wypiera inne, tradycyjne formy komunikacji między ludzką dodatkowo je osłabiając. Umiejętność poszukiwania, interpretacji, przetwarzania i wysyłania swoich własnych informacji będzie czynnikiem decydującym o pozycji najmłodszych obywateli w społeczeństwie informacyjnym. Dlatego tak ogromnego znaczenia nabiera edukacja dzieci dotycząca nowoczesnych systemów informacyjno-komunikacyjnych na każdym szczeblu kształcenia.

Polska znajduje się w trudnej sytuacji, ponieważ panuje stereotyp, że społeczeństwo polskie cechuje bierność i brak zaangażowania w sprawy publiczne. Dotyczy to nie tylko udziału w wyborach, ale również obejmuje brak zainteresowania bieżącymi sprawami danej zbiorowości, ich problemami oraz możliwościami rozwoju. Poszukuje się przyczyn takiego stanu rzeczy oraz szuka

¹⁴ European Computer Driving Licence.

się obszarów zmian, aby ten stereotyp przełamać. Jedną z dróg, to zapromowanie obywatelom wykorzystania technik informatycznych, zwłaszcza Internetu¹⁵.

Niemniej jednak nie wystarczy zapewnić obywatelom dostęp do Internetu, należy ich edukować, jak techniki takie można wykorzystywać oraz jakie niebezpieczeństwa Internet ze sobą niesie. Edukacja na rzecz społeczeństwa informacyjnego ma też na celu przeciwdziałać wykluczeniu (wyrównywać szanse dla wszystkich), aby kiedyś nie pojawił się problem, że część osób nie odnajduje się w otaczającej rzeczywistości, bo nie posiada podstawowych umiejętności dotyczących wykorzystania nowoczesnych technologii.

Przeprowadzona analiza empiryczna wskazała, że w gminie Zabierzów w bardzo dużym stopniu realizowany jest cel dotyczący edukacji na rzecz wykorzystania systemów ICT. Szczególną uwagę należy zwrócić na fakt, że w analizowanej gminie podejmowane są działania na rzecz wyrównania szans edukacyjnych, motywuje się obywateli do korzystania z Internetu poprzez uświadczenie im korzyści jakie daje Internet. W analizowanej gminie podejmowane są również działania, które podnoszą kwalifikacje nauczycieli oraz uświadczana jest potrzeba wykorzystania technik ICT w życiu szkoły.

LITERATURA

- Castells M., *Spółczesność sieci*, PWN, Warszawa 2007.
- Fleszer D., *ICT a społeczeństwo obywatelskie*, „Czas informacji” nr 1 (10), 2011.
- Kamiński R., Kulisiewicz T., *Strategia rozwoju społeczeństwa informacyjnego. Nowa odsłona*, Elektroniczna Administracja, 2008, nr 6.
- Musztyński J., *Spółczesność informacyjna*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2006.
- Strategia kierunkowa rozwoju informatyzacji Polski do roku 2013 oraz perspektywiczna prognoza transformacji społeczeństwa informacyjnego do roku 2020*, Warszawa 2005.
- Strategia Rozwoju Gminy Zabierzów na lata 2007–2013*.
- Strategia rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce do roku 2013*, Warszawa 2007.
- Strategia rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce na lata 2007–2013*, Warszawa 2007.
- Wrotek W., *Technologia informacyjna*, Helion, Gliwice 2006.
- www.cybernetwimn.pl-29.09.2012.
- www.funduszestrukturalne.gov.pl-27.09.2012.
- www.gzeas.zabierzow.org.pl-29.09.2012.

¹⁵ D. Fleszer, *ICT a społeczeństwo obywatelskie*, „Czas informacji” nr 1 (10), 2011.

Streszczenie

Mającą miejsce rozwój technik informacyjnych oraz zmienność otoczenia wymuszają na organizacjach, aby tworzyły systemy informacyjno-komunikacyjne. Infrastruktura ICT taka jak proste sieci komputerowe i dostęp do Internetu stają się artykułem codziennego użytku dla większości organizacji. Celem artykułu było wskazanie znaczenia edukacji dotyczącej wykorzystania systemów ICT w dzisiejszej gospodarce, jak również wskazanie, w których obszarach należy podejmować działania na rzecz edukacji. Badania przeprowadzono w gminie Zabierzów i daly one odpowiedź na pytanie, czy w badanej gminie jest świadomość występowania IT, czy są czągi informatyzacji i tworzenia społeczeństwa informacyjnego. Do badań wykorzystano kwestionariusz oraz wywiad. Na podstawie przeprowadzonych badań sformułowane zostały wnioski oraz rekomendacje dla analizowanej gminy.

**The education as the development factor of the information society
(case study of the commune)**

Summary

The development taking place of information technologies and the changeability are forcing environments organizations to create systems of information&communications. ICT infrastructure so as straight lines computer networks and the access to the Internet are becoming everyday articles for the majority of the organization. Indicating the importance of education of ICT concerning using systems in the today's economy was a purpose of the article, as well as the reading, which areas one should take the action in favour of the education in. They conducted research in the commune Zabierzów and they gave the answer to a question whether there is an awareness of IT appearing in the explored commune, whether there are created ICT systems, as well as whether the guiding aim of the strategy of the state concerning the computerization and creating the information society is being accomplished. A questionnaire and an interview were used for examinations. Based on conducted examinations conclusions and recommendations were formulated for the analysed commune.

dr Urszula Grzege

Katedra Badań Konsumpcji, Wydział Zarządzania
Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

**Stopień zaspokojenia potrzeb informacyjnych
polskich gospodarstw domowych**

WPROWADZENIE

Potrzeby informacyjne stanowią istotną grupę potrzeb w hierarchii wczesnego gospodarstwa domowego. Stopień ich zaspokojenia ma wpływ na rozwój indywidualny jednostek oraz sposób funkcjonowania całego gospodarstwa domowego. Jest on determinowany splotem wielu różnych uwarunkowań i czynników, których wpływ trudno niejednokrotnie określić i zbadać.

W wyniku pomiaru stopnia zaspokojenia potrzeb, w tym potrzeb informacyjnych uzyskuje się konkretne liczby, które mogą przyjmować postać miar bądź wskaźników¹. Najogólniej rzecz ujmując mogą one mieć charakter zależny od ich subiektywnego postrzegania. Cel ich pomiaru oparty jest na różnych kryteriach, a same badania wykonywane są przez zewnętrznych obserwatorów. Subiektywne pomiary polegają natomiast na generowaniu własnych opinii formułowanych na podstawie ukrytych kryteriów (czasami nieuświadomionych).

W praktyce badawczej w pierwszej kolejności analizuje się zwykle wideł źródła informacji i dostępne na ich podstawie wskaźniki. Następnie analizę wspiera się miarami subiektywnymi pochodzącymi ze źródeł pierwotnych. Mimo że oba typy pomiarów mają różne ograniczenia i wady, to łącznie, znacząco uzupełniają one braki w prowadzonych badaniach i dają względnie pełny obraz badanej rzeczywistości.

W niniejszej pracy podstawowym miernikiem stopnia zaspokojenia potrzeb informacyjnych gospodarstw domowych jest poziom wyposażenia w komputer z dostępem do Internetu, w tym z dostępem szerokopasmowym. Miaraę dotyczącą stanowią natomiast opinie respondentów na temat poziomu zaspokojenia wyżej wspomnianych potrzeb.

¹ Mierniki pełniąc bezpośrednią funkcję informującą konkretnie o tym, do czego się odnosi. Wskaźniki natomiast pełniąc funkcję pośrednią, wiążą badany problem z szerszym tematem. Umiejętnością oceny różnych aspektów badanego problemu oraz monitorowanie trendów w różnych krajach czasowych i przestrzennych. Mimo różnic tych pojęć obydwa kategorie wykorzystywane są do oceny stopnia zaspokojenia potrzeb, dlatego też w prezentowanej pracy będą używane mianem. Stosowane będzie także wspólne określenie – miara.